

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 29.1.2007
KOM(2007) 30 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Przegląd systemu zarządzania głębinowymi zasobami rybnymi

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Przegląd systemu zarządzania głębinowymi zasobami rybnymi

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Przegląd rozporządzeń wspólnotowych dotyczących połowów dalekomorskich	4
3.	Skuteczność rozporządzeń	5
3.1.	Czy przyjęte środki są odpowiednie?.....	5
3.1.1.	Poziomy TAC.....	5
3.1.2.	Przydatność TAC do celów zarządzania zasobami głębinowymi.....	6
3.1.3.	Zarządzanie nakładem połowowym w przypadku zasobów głębinowych	7
3.2.	Wdrożenie rozporządzeń:.....	8
3.2.1.	Pobieranie próbek do celów naukowych i programy obecności obserwatorów	8
3.2.2.	Wykazy wyznaczonych portów	9
3.2.3.	Wykazy statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe	9
3.2.4.	Sprawozdawczość dotycząca nakładu połowowego	9
3.2.5.	Monitoring i kontrola	10
4.	Wnioski	11
	ZAŁĄCZNIK	12

1. WPROWADZENIE

Zakres niniejszego przeglądu ogranicza się do połowów dalekomorskich dokonywanych na wodach wspólnotowych i na obszarach regulowanych Komisji Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC) i Komitetu ds. Rybołówstwa na Środkowym i Wschodnim Atlantyku (CECAF). W związku z tym niniejszy przegląd nie uwzględnia połowów mających miejsce na innych obszarach regulowanych, takich jak obszary Organizacji Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku (NAFO), Organizacja ds. Rybołówstwa Atlantyku Południowego i Wschodniego (SEAFO), lub na nieobjętych regulacjami obszarach pełnych mórz.

Ponadto niniejszy przegląd koncentruje się bardziej na zarządzaniu głębinowymi zasobami rybnymi niż na szerzej rozumianych kwestiach związanych z ekosystemami, takimi jak ochrona wrażliwych siedlisk. Chodzi tutaj wyłącznie o rozłożenie akcentów, nie oznacza to natomiast, że Komisja przywiązuje mniejszą wagę do wpływu połowów dalekomorskich na ekosystem.

Za gatunki głębinowe uważa się na ogół gatunki żyjące na głębokościach większych niż 400 metrów. Na tych głębokościach występuje bardzo mało światła, a zatem łańcuch pokarmowy zależy od detrytusu opadającego z górnych warstw słupa wody i dlatego plenność tych gatunków jest bardzo niska. Gatunki ryb głębinowych zazwyczaj charakteryzują się długowiecznością, powolnym wzrostem i późnym dojrzewaniem. Na ogół cechuje je również niska płodność. Wszystkie te cechy powodują szczególną podatność tych gatunków na przeławianie.

Z pewnymi wyjątkami, połowy gatunków głębinowych rozwinęły się i rozszerzyły zanim dysponowano wystarczającymi danymi, na podstawie których można by oprzeć doradztwo w zakresie zarządzania. Odnosi się to zwłaszcza do ostatniej dekady, kiedy to nastąpiła większa eksploatacja szeregu gatunków, ponieważ połowy objęły swym zasięgiem głębsze wody lub nowe obszary. Dane dotyczące wyładunków i nakładu połowowego są skąpe, a w większości przypadków nie zgłasza się odrzutów, chociaż mogą być one znaczne. Z tego względu Międzynarodowa Rada Badań Morza (ICES) miała trudności ze wskazaniem zrównoważonego poziomu eksploatacji. Rada stwierdza jednak, że panuje opinia, iż najbardziej eksploatowane gatunki głębinowe są odławiane z przekroczeniem granic bezpieczeństwa biologicznego i należy niezwłocznie wprowadzić ograniczenia nakładu połowowego. Na nowe połowy należy zezwalać jedynie wówczas, gdy ich zwiększenie następuje bardzo powoli i gdy towarzyszą im programy gromadzenia danych, które umożliwią ocenę stanu zasobów.

Większość połowów dalekomorskich obejmuje różne gatunki. Na przykład w połowach dokonanych przez trawlerzy prowadzące połowy buławika odnotowano około 70 gatunków głębinowych. Poza informacjami o bezpośrednich szkodach w siedliskach, spowodowanych stosowaniem określonych narzędzi połowowych, wiedza o innym oddziaływaniu połowów dalekomorskich na ekosystemy jest bardzo ograniczona. ICES wezwała do udostępnienia grupie roboczej wszelkich istotnych informacji oraz do opracowania programów monitoringu bezpośredniego, na przykład przy pomocy statków badawczych.

2. PRZEGLĄD ROZPORZĄDZEŃ WSPÓLNOTOWYCH DOTYCZĄCYCH POŁOWÓW DALEKOMORSKICH

W 2002 r. po raz pierwszy ustanowiono całkowite dopuszczalne połowy (TAC) w odniesieniu do niektórych z omawianych gatunków (rozporządzenie Rady (WE) nr 2340/2002)¹ na podstawie wniosku Komisji uwzględniającego bazę historyczną połowów w okresie dziesięciu lat (1990-1999). Z uwagi na fakt, że opinia naukowa dotycząca zasobów głębinowych jest dostępna co dwa lata, w rozporządzeniu nr 2340/2002 ustalono TAC dla wód głębokich na lata 2003 i 2004.

Po rozszerzeniu Wspólnoty w 2004 r., zgodnie z art. 57 Aktu przystąpienia, konieczne było ustalenie kwot dla nowych państw członkowskich. W razie braku takich ustaleń, z chwilą wejścia do Wspólnoty nowe państwa członkowskie musiałyby zaprzestać połowów, pomimo że uprzednio posiadały legalne wielkości dopuszczalne połowów. W rozporządzeniu Rady (WE) nr 2269/2004² ustalono kwoty dla krajów przystępujących, stosując metodę podobną do metody zastosowanej przy przydzielaniu kwot w ramach rozporządzenia 2340/2002, lecz na podstawie bazy historycznej połowów w okresie 1993-2002, a nie danych z okresu 1990-1999. W rozporządzeniu 2269/2004 kwoty dla nowych państw członkowskich dodano do kwot wynikających z rozporządzenia nr 2340/2002 dla dotychczasowych państw członkowskich, co w efekcie dało zwiększone wspólnotowe TAC. Wykorzystano wynikowe ogólne zasady podziału, będące podstawą przy ustanawianiu TAC dla wszystkich państw członkowskich w kolejnych latach. Podział TAC był kwestią sporną, ponieważ krajom posiadającym ustalone wielkości połowów przydzielono wyższe udziały w zasobach niż krajom, które starały się rozwijać alternatywne wielkości dopuszczalne połowów, lecz miały niewielką dotychczasową bazę historyczną, w okresie, gdy tradycyjne połowy koncentrujące się na dorszu podlegały surowym ograniczeniom.

Rozporządzenie w sprawie TAC i kwot uzupełniono rozporządzeniem Rady (WE) nr 2347/2002³ ustanawiającym szczególne wymagania dostępu oraz warunki z tym związane mające zastosowanie do połowów zasobów głębowodnych. Rozporządzenie to miało na celu ograniczenie ekspansji nakładu połowowego w przypadku gatunków głębinowych poprzez zobowiązanie wszystkich statków połowujących ponad 10 ton gatunków głębinowych rocznie do posiadania dalekomorskiego zezwolenia połowowego, w przeciwnym razie ich połowy gatunków głębinowych byłyby ograniczone do poziomu 100 kg na rejs połowowy. Ponadto łączną zdolność połowową statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe ograniczono do łącznej zdolności statków, które złowiły ponad 10 ton gatunków głębinowych w dowolnym roku w okresie od 1998 do 2000 r. włącznie (2000-2003 w przypadku nowych państw członkowskich). W rozporządzeniu 2347/2002 wprowadzono także specjalne wymogi dotyczące sprawozdawczości i kontroli, w tym uzgodnione systemy pobierania próbek, zakres działania obserwatorów oraz wymóg dokonywania wyładunku jedynie w wyznaczonych portach. Dalsze wymogi dotyczące gromadzenia danych wyszczególniono w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1581/2004⁴.

Rozporządzenia 2340/2002 i 2269/2004 zastąpiono rozporządzeniem Rady (WE) nr 2270/2004⁵, w którym ustalono TAC w odniesieniu do zasobów głębinowych na lata 2005 i

¹ Dz.U. L 356 z 31.12.2002, str. 1–11

² Dz.U. L 396 z 31.12.2004, str. 1–3

³ Dz.U. L 351 z 28.12.2002, str. 6–11

⁴ Dz.U. L 289 z 10.9.2004, str. 6–53

⁵ Dz.U. L 396 z 31.12.2004, str. 4–12

2006. W rozporządzeniu tym wprowadzono również TAC w stosunku do wielu zasobów, w przypadku których połowy nie były uprzednio ograniczane. Ponadto w świetle opinii naukowej, według której zasoby gardłosza atlantyckiego w rejonie VI zostały poważnie uszczuplone, w rozporządzeniu tym wprowadzono obszar zamknięty dla tego gatunku na zachód od Zjednoczonego Królestwa i Irlandii. Statki dokonujące połowów w obrębie obszaru zamkniętego nie mogą dokonywać żadnych wyładunków gardłosza atlantyckiego. Aby wyeliminować możliwość połowów na tym obszarze, statki poławiające gardłosza atlantyckiego, które przepływają tranzytem przez obszar zamknięty, muszą utrzymywać prędkość powyżej 8 węzłów.

Zasadnicza część opinii naukowej dotyczącej zasobów głębinowych wydawana jest co dwa lata, lecz niekiedy formułowana jest konkretna opinia w odniesieniu do niektórych zasobów lub zapadają pewne decyzje w regionalnych organizacjach ds. rybołówstwa, które wymagają podjęcia szczególnych środków w stosunkowo krótkim terminie. Przykładem może być tutaj zalecenie przyjęte przez NEAFC, według którego w latach 2005 - 2006 nakład połowowy w przypadku zasobów głębinowych należy zmniejszyć o 30 %. Zamiast wprowadzać zmiany w rozporządzeniu 2347/2002 i 2270/2004, Komisja włączyła wymogi dotyczące ograniczenia nakładu połowowego, wyrażonego w kilowatodniach, o 30 % w stosunku do poziomów z roku 2003 do swoich wniosków dotyczących rozporządzenia Rady (WE) nr 27/2005⁶ i rozporządzenia Rady (WE) nr 51/2006⁷ ustalających wielkości dopuszczalne połowów odpowiednio na rok 2005 i 2006, w celu uzyskania zgodności z zaleceniem NEAFC. Jednakże Rada ministrów przyjęła tylko dwa sukcesywne zmniejszenia nakładu w 2005 i 2006 r., w wysokości 10 %.

3. SKUTECZNOŚĆ ROZPORZĄDZEŃ

Oceniając skuteczność rozporządzeń należy wziąć pod uwagę dwa aspekty. Pierwszy dotyczy tego, czy przyjęte środki są odpowiednie z punktu widzenia ochrony zasobów głębinowych. Drugi natomiast wiąże się z pytaniem, czy środki te zostały prawidłowo wdrożone, oraz czy w konsekwencji doprowadziły do uzyskania zamierzonych efektów.

3.1. Czy przyjęte środki są odpowiednie?

3.1.1. Poziomy TAC

Próby regulowania połowów dalekomorskich podejmowane są stosunkowo od niedawna. Ponadto u ich podłoża leży konieczność powstrzymania bądź też spowolnienia szybkiej ekspansji połowów gatunków, o których bardzo mało wiadomo. Brak podstawowej wiedzy na temat biologii gatunków głębinowych i ekosystemu głębinowego oznacza, że ustalone TAC i ograniczenia nakładu połowowego miały poniekąd charakter arbitralny. Pełne stosowanie zasady ostrożności wymagałoby ustanowienia znacznie niższych TAC i ograniczeń nakładu połowowego, a nawet zamknięcia łowisk.

Ustanowienie TAC na 2003 r. i 2004 r. było krokiem w dobrym kierunku, natomiast w większości przypadków wielkości te były zbyt wysokie z punktu widzenia utrzymania zasobów. Ponadto zgłaszane połowy w przypadku większości zasobów

⁶ Dz.U. L 12 z 14.1.2005, str. 1–151

⁷ Dz.U. L 16 z 20.1.2006, str. 1–183

były znacznie niższe niż TAC, co oznaczało, że TAC nie stanowiły ograniczenia połowów. Dlatego przedstawiając wnioski odnośnie do poziomów TAC na 2005 r. i 2006 r. dotyczących zasobów głębinowych, Komisja starała się upewnić, by były one naprawdę restrykcyjne i zastosowała jako punkt odniesienia rzeczywisty poziom połowów, a nie obowiązujące TAC. W przypadku, gdy opinia naukowa wskazywała na konieczność znacznego zmniejszenia nakładu połowowego bądź połowów, lecz nie określała konkretnej wielkości, zaproponowano zmniejszenie wielkości dopuszczalnych połowów o 30 %. W przypadku, gdy opinia naukowa wskazywała konieczność zmniejszenia nakładu połowowego lub połowów o konkretną wielkość, wówczas wielkość tę wykorzystywano do obliczenia proponowanej TAC. Jednakże w celu złagodzenia wpływu społeczno-ekonomicznego, wnioskowany TAC nie był nigdy niższy niż 50% połowu w 2003 r.

Rada ministrów nie mogła zaakceptować metodologii Komisji i zamiast tego przyjęła skromniejsze ograniczenia, których maksymalna wysokość wynosiła 15 % w stosunku do obowiązujących TAC, a nie w stosunku do zgłoszonych połowów. Było to podyktowane trudnościami politycznymi w przedstawieniu ewidentnie znacznego zmniejszenia wielkości dopuszczalnych połowów w przypadku zasobów głębinowych wówczas, gdy są one postrzegane jako alternatywne połowy w stosunku do coraz mniejszych połowów przybrzeżnych. Jednakże w odniesieniu do zasobów po raz pierwszy objętych wnioskami dotyczącymi TAC w rozporządzeniu 2270/2004, Rada zaakceptowała wniosek Komisji w sprawie ograniczeń w wysokości 30 % - 50 % w stosunku do rzeczywistego poziomu zgłoszonych połowów.

W tabeli w załączniku zestawiono TAC obowiązujące w latach 2005 i 2006 ze zgłoszonymi połowami w 2005 r. W większości przypadków połowy były znacznie mniejsze niż TAC, co oznaczałoby, że TAC nadal nie mają charakteru restrykcyjnego.

3.1.2. Przydatność TAC do celów zarządzania zasobami głębinowymi

Z nielicznymi wyjątkami rybołówstwo dalekomorskie obejmuje mieszankę gatunków, chociaż ukierunkowane jest konkretnie tylko na jeden gatunek lub dwa gatunki. Niektóre gatunki głębinowe docierające do szelfu kontynentalnego, takie jak molwa i brośma, mogą również być poławiane jako przyłowy w połowach gatunków dennych prowadzonych na wodach płytkich.

Aby TAC były skuteczne w przypadku połowów mieszanych, należy ustalać TAC w odniesieniu do poszczególnych zasobów w układzie wzajemnych relacji na poziomie, który ogranicza do minimum odrzuty i przyłowy. Jest to wyjątkowo trudne do zrealizowania, nawet w przypadku połowów mieszanych na wodach płytkich, w odniesieniu do których jest znacznie więcej informacji na temat poziomu połowów i odrzutów. W przypadku zasobów głębinowych poszczególne TAC ustala się wyłącznie na podstawie połowów ujętych w oficjalnych sprawozdaniach obejmujących łącznie wszystkie rodzaje połowów, przy śladowych informacjach na temat struktury połowu w odniesieniu do poszczególnych rodzajów uwzględnionych łowisk lub do poziomów odrzutów. Ponadto na 48 gatunków wymienionych w załącznikach I i II do rozporządzenia 2347/2002, TAC są ustalane tylko w odniesieniu do 9 z nich. Większość innych gatunków odławia się zbyt rzadko lub w ilościach zbyt małych, aby ustalenie TAC było wykonalne. Niestety, ograniczona

liczba gatunków objętych TAC sprzyja nierzetelnej sprawozdawczości na temat gatunków występujących w połowach, mającej na celu uniknięcie zaliczenia ich na poczet przyznaných kwot.

Innym problemem występującym w zarządzaniu głębinowymi zasobami rybnymi przy pomocy TAC jest stosunkowo niewielka wiedza na temat struktury geograficznej zasobów gatunków głębinowych. Dlatego TAC często są ustalane w odniesieniu do olbrzymich obszarów zarządzania, częściowo w celu uniknięcia błędnej sprawozdawczości, która mogłaby mieć miejsce w razie przyjęcia węższych obszarów objętych TAC. Ryzyko niezamierzonego wyłączenia jakiegoś obszaru z systemu TAC unaocznilo się w postaci zwiększenia ukierunkowanych połowów buławika na wodach norweskich obszaru ICES III. W rozporządzeniu 2270/2004 ustalono TAC na poziomie 1590 ton dla ICES III, lecz określono, że ma to zastosowanie w odniesieniu do wód wspólnotowych i międzynarodowych. Dlatego TAC nie obejmowała wód norweskich, chociaż historyczna baza połowowa, będąca punktem odniesienia przy ustalaniu TAC, uwzględniała połowy realizowane na wodach norweskich. Luka ta wykorzystywana była przez wiele statków duńskich, które prowadziły legalne połowy na podstawie historycznych praw uznawanych przez Norwegię; doprowadziło to do zwiększenia ich połowów buławika do ponad 14 000 ton w 2005 r.

Pomimo występujących problemów i uchybień, TAC prawdopodobnie wywarły pewien wpływ na zmniejszenie śmiertelności połowowej w przypadku niektórych głównych gatunków docelowych. Jednakże rzeczą oczywistą jest, że w ramach długofalowego zarządzania głębinowymi zasobami rybnymi, TAC należy uzupełnić innymi środkami, w szczególności ograniczeniem nakładu połowowego.

3.1.3. Zarządzanie nakładem połowowym w przypadku zasobów głębinowych

Na podstawie art. 4 rozporządzenia 2347/2002, łączna zdolność połowowa statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe jest ograniczona do łącznej zdolności wszystkich statków, które złowiły ponad 10 ton dowolnej mieszanki gatunków głębinowych w roku 1998, 1999 lub 2000. Ustalenie pułapu zdolności miało na celu ograniczenie ekspansji rybołówstwa dalekomorskiego, lecz w praktyce prawdopodobnie nie odniosło żadnego efektu.

Jednym z powodów jest fakt, że głębinowe zasoby rybne stają się przyłowami w połowach ukierunkowanych na gatunki występujące w wodach płytkich. Podawano już przykład molwy i brosmy. Innym przykładem są srebrzyki, które występują w wykazie gatunków głębinowych w rozporządzeniu 2347/2002, natomiast są one pozyskiwane jako przyłowy przy połowach błękitka. Oznacza to, że ustalone pułapy zdolności połowowej obejmują statki, które nie prowadzą połowów głębinowych zasobów rybných, a które stanowią znacznie większą część całkowitej zdolności floty niż wynikałoby to z relatywnego znaczenia rybołówstwa dalekomorskiego.

Drugi problem polega na tym, że art. 4 wymaga, aby w omawianym pułapie uwzględniono skumulowaną zdolność wszystkich statków, które złowiły powyżej 10 ton w dowolnym roku w latach 1998 - 2000. Jeżeli w podanym okresie jeden statek złowił 10 ton gatunków głębinowych tylko w jednym roku, natomiast drugi statek złowił 10 ton wyłącznie w innym roku w tym samym okresie, zdolność obu statków będzie uwzględniona w pułapie zdolności połowowej. W konsekwencji wysokie

pułapy pozostają w oderwaniu od rzeczywistości i nie ograniczają liczby statków prowadzących połowy gatunków głębinowych.

To niedociągnięcie podważa również skuteczność ograniczeń nakładu, wprowadzonych na mocy rozporządzeń 27/2005 i 51/2006, które wymagają obniżenia o odpowiednio 10% i 20 % liczby kilowatodni wykorzystanych przez statki posiadające dalekomorskie zezwolenia połowowe w odniesieniu do poziomów wykorzystanych w 2003 r. (tj. w roku, w którym weszło w życie rozporządzenie 2347/2002, czyli pierwszego roku, w odniesieniu do którego dostępne są wiarygodne dane dotyczące nakładu). Z uwagi na fakt, że wiele statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe nie planuje pozyskiwania głębinowych zasobów rybnych, ograniczenia nakładu niekoniecznie obniżają poziom eksploatacji tych zasobów i mogą nawet przesadnie ograniczać nakład połowowy na innych łowiskach. Aby nie doszło do tego, że ograniczenie nakładu w połowach błękitka - w przypadku których występują przyłowy srebrzyków - zdominują nominalne zmniejszenia nakładu w odniesieniu do głębinowych zasobów rybnych, rozporządzenie 51/2006 wyłącza srebrzyki z wykazu gatunków głębinowych do celów obliczania nakładu.

Przy rozpatrywaniu adekwatności przyjętych środków należy zwrócić uwagę, że nie ma jednoznacznej pewności, czy dwa sukcesywne ograniczenia w wysokości 10 % w nakładzie w 2005 r. i 2006 r. w stosunku do poziomów nakładu w 2003 r. są wystarczające, by wypełnić zalecenie NEAFC mówiące o konieczności zmniejszenia nakładu połowowego odnośnie do głębinowych zasobów rybnych o 30 % w stosunku do aktualnych wysokich poziomów. Kwestia ta została omówiona w sekcji 4.2.4 dotyczącej zgłaszania poziomów nakładu połowowego przez państwa członkowskie.

3.2. Wdrożenie rozporządzeń:

3.2.1. Pobieranie próbek do celów naukowych i programy obecności obserwatorów

Artykuł 8 rozporządzenia 2347/2002 zobowiązał państwa członkowskie do przygotowania programów obecności obserwatorów, w celu gromadzenia informacji na temat działalności statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe. Programy te miały być poddane ocenie Komisji w ciągu 6 miesięcy od daty wejścia rozporządzenia w życie.

Termin ten nie mógł być dotrzymany. W momencie przyjęcia rozporządzenia 2347/2002, państwami członkowskimi posiadającymi przydziały głębinowych zasobów rybnych były Belgia, Dania, Francja, Hiszpania, Irlandia, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Szwecja i Zjednoczone Królestwo. Do końca marca 2003 r., tj. trzy miesiące po wejściu w życie rozporządzenia 2347/2002, jedynie z Niemiec wpłynął plan pobierania próbek. Szwecja poinformowała Komisję, że uważa swoje połowy gatunków głębinowych za zbyt małe, aby uzasadniały przygotowanie planu pobierania próbek. Po pisemnych monitach plany pobierania próbek zostały dostarczone przez Francję, Hiszpanię, Irlandię, Portugalię, Niemcy i Zjednoczone Królestwo. Planów pobierania próbek nie przedstawiły Belgia, Dania, Niderlandy i Szwecja, jednak STECF zauważył, że kwoty zasobów głębinowych dla wszystkich tych krajów są bardzo małe. Po rozszerzeniu nowe państwa członkowskie powinny być również przedstawić plany pobierania próbek, jednakże żadne takie plany nie wpłynęły.

Głównym niedociągnięciem rozporządzenia 2347/2002 jest to, że brak w nim jasno określonej strategii pobierania próbek, co oznacza, że nawet w przypadku spełnienia wymogu wdrożenia planu pobierania próbek, jakość uzyskanych danych może być niska, lub zestawienie danych z różnych państw członkowskich może okazać się trudne. Sprawozdanie grupy roboczej ICES ds. zasobów głębinowych, odnosi się do danych zgromadzonych w ramach programów obecności obserwatorów jedynie w przypadku kilku zasobów, na przykład buławika w Vb, XII, VI i VII.

3.2.2. *Wykazy wyznaczonych portów*

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia 2347/2002, wyładunki gatunków głębinowych przekraczające 100 kg mogą mieć miejsce jedynie w wyznaczonych portach, których wykaz należy przekazać do Komisji w ciągu 60 dni od wejścia wymienionego rozporządzenia w życie. Następnie w ciągu 30 dni należy przekazać informacje na temat procedur inspekcji i nadzoru związanych z gatunkami głębinowymi w tych portach.

Wszystkie państwa członkowskie przedłożyły wykazy wyznaczonych portów, natomiast związane z tym informacje na temat procedur inspekcji i nadzoru wpłynęły jedynie z Belgii, Danii, Francji, Hiszpanii, Irlandii, Łotwy, Niderlandów, Niemiec, Polski, Portugalii, Szwecji i Zjednoczonego Królestwa.

Kolejnym niedociągnięciem rozporządzenia 2347/2002 jest to, że nie zawiera ono żadnych wskazówek odnośnie do procedur inspekcji i nadzoru. Ponadto inspekcja wyładunków gatunków głębinowych zazwyczaj jest wykonywana łącznie z inspekcją znacznie większych ilości wyładunków gatunków przydennych, a niekiedy uznawana jest za sprawę mniejszej wagi.

3.2.3. *Wykazy statków posiadających dalekomorskie zezwolenia połowowe*

Jedynie Portugalia i Hiszpania spełniają wymogi określone w art. 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 1627/94⁸ i przedłożyły wykaz statków, którym wydano dalekomorskie zezwolenia połowowe.

3.2.4. *Sprawozdawczość dotycząca nakładu połowowego*

Artykuł 9 rozporządzenia Rady 2347/2002 stanowi, że państwa członkowskie muszą podawać, w odniesieniu do każdego półrocza roku kalendarzowego, dane na temat połowów gatunków głębinowych i wykorzystanego nakładu połowowego, wyrażone w kilowatodniach połowowych, w układzie kwartalnym, w podziale na narzędzia i na gatunki, jak również informacje dotyczące połowów gatunków dodatkowych, wymienionych w załączniku II do tego rozporządzenia.

Sprawozdania półroczne miały być wykorzystywane jako źródło szczegółowych informacji na temat poziomów nakładu połowowego według rodzajów narzędzi, aby możliwe było dokładne określenie połowów gatunków głębinowych w celu lepszego zaplanowania zmniejszenia nakładu. Podczas kolejnych rocznych posiedzeń NEAFC Wspólnota zdecydowanie opowiadała się za takim podejściem. Jednakże żadne z państw członkowskich nie przekazało w sposób automatyczny informacji na temat

⁸ Dz.U. L 171 z 6.7.1994, str. 7–13.

nakładu, natomiast na wniosek Komisji kilka z nich przedstawiło bardziej szczegółowe informacje za ostatnie lata.

Informacje przekazały jednak tylko niektóre, a nie wszystkie państwa członkowskie, w odpowiedzi na wniosek Komisji o dostarczenie zbiorczych danych na temat nakładu połowowego w latach 1998 – 2004. Wniosek ten wysunięto, by ocenić czy zmniejszenie nakładu połowowego o 10 % w 2005 r. w stosunku do poziomu nakładu w 2003 r., wynikające z rozporządzenia 27/2005, będzie wystarczające i doprowadzi do wykonania zalecenia NEAFC dotyczącego zmniejszenia nakładu połowowego o 30 % w stosunku do aktualnego wysokiego poziomu.

Zbiorcze dane na temat nakładu w latach 2000 – 2005 (lub szacunki nakładu połowowego w okresie poprzedzającym 2003 r., w którym weszło w życie rozporządzenie 2347/2002) zostały dostarczone przez Danię, Francję, Hiszpanię, Irlandię, Niderlandy, Niemcy, Portugalię, Szwecję i Zjednoczone Królestwo. Z danych tych wynika, że nakład połowowy w 2005 r. stanowił najwyżej 65 % rzeczywistego nakładu w 2000 r., co wskazuje, że Wspólnota faktycznie stosowała się do zalecenia NEAFC.

3.2.5. *Monitoring i kontrola*

W art. 7 rozporządzenia 2270/2004 wprowadzono obszar ochrony gardłosza atlantyckiego. Statkom posiadającym dalekomorskie zezwolenia połowowe, wpływającym na ten obszar, nie wolno przechowywać na pokładzie, wyładowywać lub przeładowywać jakichkolwiek ilości gardłosza atlantyckiego, ani też wyładowywać jakichkolwiek ilości gardłosza atlantyckiego po zakończeniu rejsu połowowego, chyba że wszystkie narzędzia połowowe przewożone na pokładzie są przymocowane i schowane w czasie przebywania statku w tym obszarze, a średnia prędkość w czasie tranzytu jest nie mniejsza niż 8 węzłów.

Wdrożenie tych środków wymaga szczególnego monitorowania danych VMS, zwłaszcza uruchomienia alarmu w przypadku, gdy prędkość jakiegoś statku spada poniżej 8 węzłów. Wygląda na to, że w żadnym państwie członkowskim czynności te nie są wykonywane w sposób skuteczny. W szczególności urządzenia alarmowe w ośrodkach monitorowania rybołówstwa (FMC) zazwyczaj nie są przygotowane do wydawania automatycznego sygnału ostrzegawczego w przypadku, gdy statek rybacki dokonuje połowów na obszarach regulowanych lub przepływa przez takie obszary tranzytem. Oznacza to, że chociaż z technicznego punktu widzenia jest to możliwe, FMC nie informują na bieżąco miejscowych inspektorów o podejrzanych działaniach konkretnych statków na obszarach łowisk. Gdyby to robiono, inspektorzy mogliby namierzyć takie statki w momencie ich wejścia do portu.

W sekcji 4.1.3 zwrócono uwagę na fakt, że definicja statków wymagających wydania dalekomorskich zezwoleń połowowych była zbyt szeroka i obejmowała wiele statków realizujących jedynie śladowe połowy zasobów głębinowych. Zmniejszając skuteczność ograniczeń nakładu połowowego w przypadku gatunków głębinowych, może to prowadzić zarazem do powstania problemów związanych z kontrolą zasobów niegłębinowych. Jest to możliwe, ponieważ dysponując dalekomorskim zezwoleniem połowowym, statek może legalnie łowić na obszarach, na których dane państwo członkowskie posiada kwoty gatunków głębinowych. Nie oznacza to jednak, że dany statek siłą rzeczy prowadzi połowy zasobów głębinowych

występujących na tych obszarach. W niektórych przypadkach zezwolenie dalekomorskie stanowi legalną podstawę działalności połowowej na obszarach, na których statek nie ma prawa łowić gatunków faktycznie poławianych.

4. WNIOSKI

- Wiele zasobów głębinowych charakteryzuje się tak niską plennością, że zrównoważone poziomy eksploatacji są przypuszczalnie zbyt niskie, aby umożliwić utrzymanie opłacalnego rybołówstwa. Dlatego należy uznać, że aktualne poziomy eksploatacji tych zasobów nieuchronnie muszą być zmniejszone, albo z wyboru - ze względu na zachowanie zasobów, albo z powodu wyczerpania zasobów wskutek połowów. Ponadto czas odnowy zasobów jest tak długi, że zmniejszenie eksploatacji musi być postrzegane jako działanie ciągłe, a nie jako sposób odbudowy zasobów w celu umożliwienia wyższego poziomu eksploatacji w dłuższym okresie.
- Aktualnie obowiązujące środki wdrażano zbyt nieskutecznie, by chronić zasoby głębinowe.
- Aktualne kontrole nakładu mają zastosowanie w przypadku wszystkich połowów, ale niektóre prawdopodobnie są bardziej zrównoważone niż inne. Najpilniejszą potrzebą jest uzyskanie lepszych informacji na temat konkretnych połowów, gdzie odławia się gatunki głębinowe; dzięki tym informacjom można byłoby dostosować oddzielnie nakład połowowy w przypadku każdego z nich, w zależności od gatunku docelowego i gatunku występującego w przyłowach. Wydawanie zezwoleń na dokonywanie połowów danego rodzaju powinno zależeć od posiadania przez dany statek odpowiedniej historycznej bazy połowowej.
- Decyzje dotyczące systemu pobierania próbek w celu gromadzenia informacji naukowych powinny być podejmowane zarówno po konsultacjach na szczeblu wspólnotowym, jak i w porozumieniu z pozostałymi umawiającymi się stronami NEAFC. Jedną z głównych uwag krytycznych, jaką można skierować pod adresem obowiązującego prawodawstwa, dotyczy tego, że pomimo nałożenia obowiązku gromadzenia i zgłaszania danych, zbyt mało jest wskazówek jak to robić, lub w ogóle ich nie ma. Dlatego systemy pobierania próbek w różnych państwach członkowskich różniły się pod względem zawartości i jakości. Ponadto wskutek braku uzgodnionego formatu zebrane dane trudno było zestawiać. Należy zatem wyraźnie określić formaty sprawozdań, a roboczym grupom naukowym należy zapewnić łatwiejszy dostęp do tych danych.
- Procedury monitoringu i kontroli muszą być bardziej rygorystyczne i powinny obejmować przejrzyste procedury dotyczące zgłaszania danych VMS.
- Należy położyć większy nacisk na gromadzenie istotnych danych umożliwiających ocenę wpływu połowów dalekomorskich na ekosystem, obejmujących zarówno dane pochodzące z przemysłowych statków rybackich, jak i zawarte w koordynowanych ankietach statków badawczych.

ZAŁĄCZNIK

Wskaźniki wykorzystania kwot na rok 2005

Gatunek:	Strefa	TAC 2005-2006	Połowy 2005	Wykorzystanie
Rekiny głębinowe	V, VI, VII, VIII, IX	6763	3294	49%
Rekiny głębinowe	X	120	16	13%
Rekiny głębinowe oraz <i>Deania histricosa</i> i <i>Deania profundorum</i>	XII	243	148	61%
Pałasz czarny	I, II, III, IV	30	3	10%
Pałasz czarny	V, VI, VII, XII	3042	2977	98%
Pałasz czarny	VIII, IX, X	4000	3389	85%
Pałasz czarny	CECAF 34.1.2.	4285	3195	75%
Beryksy	I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XII, XIV	328	302	92%
Brosma	I, II, XIV	35	5	13%
Brosma	III	40	7	18%
Brosma	IV	317	115	36%
Brosma	V, VI, VII	604	452	75%
Buławik	I, II, IV, Va	20	2	8%
Buławik	III	1590	881	55%
Buławik	Vb, VI, VII	5253	3388	64%
Buławik	VIII, IX, X, XII, XIV	7190	5683	79%
Gardłosz atlantycki	VI	88	67	76%
Gardłosz atlantycki	VII	1148	260	23%
Gardłosz atlantycki	I, II, III, IV, V, VIII, IX, X, XI, XII, XIV	102	60	59%
Molwa niebieska	II, IV, V	119	27	22%
Molwa niebieska	III	25	1	5%
Molwa niebieska	VI, VII	3137	3066	98%
Morlesz bogar	VI, VII, VIII	298	223	75%
Morlesz bogar	IX	1080	430	40%
Morlesz bogar	X	1136	1119	98%
Widlaki	I, II, III, IV	36	5	14%
Widlaki	V, VI, VII	2028	1545	76%
Widlaki	VIII, IX	267	269	101%
Widlaki	X, XII	63	36	57%